ומחרוזות של דגים: אמאי להוי [א]קשר סימן בקטרא דציידא דכולי עלמא הכי מקטרי ולהוי מנין סימן במנינא דשוין בעו מיניה מרב ששת [ב][מנין] הוי סימן או לא הוי סימן אמר להו רב ששת תניתוה מצא [א] כלי כסף וכלי נחושת גסטרון של אבר וכל כלי מתכות הרי זה לא יחזיר עד שיתן אות או עד שיכוין משקלותיו [ג]ומדמשקל הוי סימן [ה][ג]מדה [ד]ומנין נמי הוי סימן: וחתיכות של בשר וכו': אמאי להוי משקלא סימן במשקלא דשוין ותהוי חתיכה גופה סימן או דדפקא או דאטמא מי לא תניא [ה]מצא חתיכות דגים ודג נשוך חייב להכריז [ו]חביות של יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו [ז]הכא במאי עסקינן בדאיכא סימנא בפסקא כי הא [ח]דרבה בר רב הונא מחתיך ליה אתלתא קרנתא דיקא נמי דקתני דומיא דדג נשוך שמע מינה אמר מר חביות של יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו והא תנן [ט]כדי יין וכדי שמן חייב להכריז א"ר זירא אמר רב מתניתין ברשום מכלל דברייתא בפתוח אי בפתוח אבידה מדעת היא אמר רב הושעיא במציף אביי אמר אפילו תימא אידי ואידי ברשום [י]ולא קשיא כאן קודם שנפתחו האוצרות כאן לאחר שנפתחו האוצרות כי הא דרב יעקב בר אבא אשכח חביתא דחמרא לאחר שנפתחו האוצרות אתא לקמיה דאביי א"ל זיל שקול לנפשך בעא מיניה רב ביבי מרב נחמן מקום הוי סימן או לא הוי סימן אמר ליה תניתוה מצא חביות של יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו ואי ס"ד דמקום הוי סימן לכרוז מקום אמר רב זביד הכא במאי עסקינן ברקתא דנהרא אמר רב מרי מאי טעמא אמרו רבנן רקתא דנהרא לא הוי סימן דאמרינן ליה כי היכי דאתרמי לדידך אתרמי נמי לחברך איכא דאמרי אמר רב מרי מאי טעמא אמרו רבנן מקום לא הוי סימן דאמרינן ליה כי היכי דאתרמי לדידך האי מקום אתרמי נמי לחברך האי מקום ההוא גברא דאשכח כופרא בי מעצרתא אתא לקמיה דרב א"ל זיל שקול לנפשך חזייה דהוה קא מחסם א"ל זיל פלוג ליה לחייא ברי מיניה לימא קא סבר רב מקום לא הוי סימן א"ר אבא משום יאוש בעלים נגעו בה דחזא דקדחי ביה חלפי: ר"ש בן אלעזר אומר וכו': מאי אנפוריא א"ר יהודה אמר שמואל כלים חדשים שלא שבעתן העין היכי דמי אי אית בהו סימן כי לא שבעתן העין מאי הוי אי דלית בהו סימן כי שבעתן העין מאי הוי לעולם דלית בהו סימן נפקא מינה [כ]לאהדורי לצורבא מרבנן בטביעות עינא שבעתן העין קים ליה בגוייהו ומהדרינן ליה כי לא שבעתן העין לא קים ליה בגוייהו ולא מהדרינן ליה דאמר רב יהודה אמר שמואל [ל]בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במלייהו [מ]במסכת ובפוריא ובאושפיזא

כמנינא דשוין. כבר נהגו הציידין לחרוז כמנין הזה בחרוז אחד: **וגסטרון של אבר.** שברי חתיכות של אבר: **שיכוין משקלותיו.** שיאמר משקלו ויכוין האמת: **במתקלא דשוין.** שנהגו הטבחים לעשות החתיכות במשקל הזה: **חתיכה גופה סימן.** יאמר מאבר פלוני היא: **או דדפקא.** צואר שמעתי. ומשום רבי יצחק בר' מנחם שמעתי דדפקא פלנק"ן מקום שדופק כשהוא יגע: **חתיכות דג חייב להכריז.** קא ס"ד כשאין בהן סימן והחתיכה גופה סימן או מאצל הראש או מן הזנב: **ודג נשוך.** זהו סימן שלו: **הכא במאי עסקינן.** דקתני חתיכות דג חייב להכריז: **בדאיכא סימנא בפסקא.** שלא נחתכה כדרך המוחכין: **כי הא דרבה.** כשהיה שולח בשר לאשתו ביד נכרי: **מחתך לה אתלת קרנתא.** עושה החתיכה בת ג' קרנות כזה:

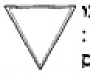

דומיא דדג נשוך. דיש בו סימן: **מאני'.** דחייב להכריז: **ברשום.** חביותיהם של חרס היו וגפין אותם במגופת חרס וטורקין טיט סביב לדבק המגופה שלא יצא ריח היין וכימי שבט או ניסן שמוכרין בעלי בתים חביות לחנווני כעשר או כט"ו יחד נוטלין מגופותיהם וטועמין את היין וחוזר וסותמו וטח בו טיט סביב המגופה והוא קרוי רושם ונושאן החנווני לביתו. ומתניתין כמבית לשומה והיינו סימן שיש רושמין ויש שנושאין אותה פתוחה למוכרה מיד: ופרכינן **מכלל דברייתא.** דקתני הרי אלו שלו בפתוחה קתני בתמיה פשיטא דהא אבידה מדעת היא שהניחה פתוחה וכל שקצים ורמשים ונחשים שותים הימנה: **במציף.** שהניח מגופה עליה ולא טרקה בטיט סימן ליכא ואבידה מדעת נמי ליכא: **קודם שנפתחו האוצרות.** שעדיין לא הגיע זמן מוכרי החביות ויחיד בעלמא הוא דעביד הוי רושם סימן: **ברקתא דנהרא.** והיין בא לעיר בספינה והלוקחין מפנין הספינה ומניחו על שפת הנהר ונושאין אחת אחת ופעמים ששוכח: **איכא דאמרי כו'.** נפקא מינה דאפי' כוון ואמר מקום מושבה מסוים לא הוי סימן: **כופרא.** זפת דבר שאין בו סימן הוה: **מחסם.** לשון לא תחסום (דברים כה). מגמגם בדבר ולבו נוקפו: **דקדחו ביה חלפי.** אורטי"א בלע"ז גדלו עליה. ש"מ מימים רבים היה שם וכבר נואשו הבעלים: **שלא שבעתן.** עדיין לא הורגל בראייתן ותשמישן שיהא מכירן יפה. ולשון אנפוריא נוטריקון אין פה ראיה: **נפקא מינה כו'.** וכגון דזה התובען צורבא מרבנן הוא: **במסכת.** יש בידך מסכת פלוני סדורה בגירסא או לאו ואע"ג שסדורה היא לו יאמר לו לאו ומדת ענוה היא: **בפוריא.** שימשת מטתך יאמר לאו. מדת צניעות היא:

באושפיזא

מחרוזות של דגים הרי אלו שלו. וה"ה מחרוזות של בשר כדאמר בתוספתא (פ"ב) ומ"מ והא אמר בפ' גיד הנשה (חולין דף צה: ושם ד"ה במחרוזים) אל תהא שוטה בשר במחרוזים הוי סימן וי"ל גבי בשר שנתעלם מן העין הקילו טפי [ג]דאין הלכה כרב מדפריך (שם) ורב היכי אכל בשרא משמע דאנן שפיר אכלינן:

מדמשקל הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן. משמע דמדה עדיפא ומ"מ והא אמרי' (לקמן דף כח.) ינתן לאומר משקלותיו ולא לאומר מדת ארכו ורחבו משמע דמשקל הוי סימן טפי וי"ל דה"מ כנגד דאין דרך לשקול התם ודאי משקל עדיף:

חביות של יין ושל גרוגרות הרי אלו שלו. אע"ג דתנן (לקמן דף כד:) מצא פירות בכלי חייב להכריז משום סימן של הכלי הכא רגילות הוא דכל החביות שוין ומ"מ מדת היין להוי סימן וי"ל שהחבית מלאה וכל החביות שוין אבל אם אין החבית מלאה יהא סימן לומר כמה יין יש בו:

אתלתא קרנתא. ומ"ת דרב אמר בפ' אין מעמידין (ע"ז דף לט: ושם) חבי"ת אסור בחותם אחד ושמואל נמי לא פליג עליה אלא בחלב אבל בשר יין ותכלת מודה ומפרש ר"ת דהתם איירי בישראל חשוד וכן משמע דמיירי התם לעיל בחבר ועם הארץ וישראל חשוד לא מרתת כמו נכרי"ם:

ברשום. שכל בעל הבית עושה רשימתו משונה משל חבירו והוי סימן ברייתא בלא רשימה:

[ט]**אביי אמר.** אפילו רשום לא הוי סימן אחר שנפתחו האוצרות שבעל הבית אחד מוכר להרבה חנונים וכולם רשומים בענין אחד ופרש"י אינו נראה:

במסכת. ומ"ת והאמר (קדושין דף ל.) ושננתם שיהו דברי תורה מחודדין בפיך שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד וי"ל דהיינו דוקא באדם הבא לשאול דין או הוראה או להתלמד אבל הכא שבא לנסותו אם יודע מותר לשנות ולומר לא למדתי זה:

בפוריא. אין רגילות שישאלוהו כפירוש רש"י אם שימש מטתו אלא אם בעל קרי היה ולא בא לבית המדרש ושאלוהו למה לא בא ישנה ויאמר שחולה היה או שאר אונס אירע לו אי נמי שאלוהו שכבת על מטה זו לא יאמר לו כן פן ירצה בה קרי ויתגנה:

באושפיזא. אם שאלוהו אם קבלוהו בסבר פנים יפות יאמר לא כדפירש רש"י דאמרינן בערכין (דף טז.) מברך רעהו בקול גדול [י]בבקר השכם בערב קללה תחשב לו ומ"ת והא אמרינן בברכות (דף נח.) אורח טוב אומר כל מה שטרח בעל הבית לא טרח אלא בשבילי וי"ל דהתם מיירי בין בני אדם מהוגנים והכא בין בני אדם שאינם מהוגנים והא דלא חשיב הכא מותר לשנות מפני דרכי שלום כדאמרינן פרק הבא על יבמתו (יבמות דף סה:) משום דהכי נמי משום דרכי שלום הן ורגילין יותר מאחרים להכי נקט הני:

ומודה

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פט"ו מהל' גזלה ואבידה הל' ו טוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף ג וסעיף ו:
כח ב ג ד מיי' שם פי"ג הל' ה סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף ג וסי' רסו סעיף ו:
כט ה מיי' שם פט"ו הלכה יא סמג שם טוש"ע שם סי' רסב סעיף ח וסעיף טו:
ל ו מיי' שם הלכה ט ועיין בהשגות ובמגיד משנה טוש"ע שם סעיף ט בהג"ה:
לא ז מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעי' טו:
לב ח מיי' שם הלכה ט ועיין בהשגות ובמגיד משנה טוש"ע שם סעיף ט בהג"ה:
לג ט י מיי' שם פי"ד הלכה יג סמג שם טוש"ע שם סעיף כא:

◆

רבינו חננאל

מחרוזות של דגים דלית בהו סימן לא במדה ולא במשקל ולא בקשירה אלא מצאן בקשירת הציידין ובמניינא דשוין כלומר כל מחרוזות עשרה עשרה דגים הרי אלו שלו. וכן בשר שאין בו סימן. אבל יש בו סימן בחתיכות כדרבה דהוה מחתך בה בתלת קרנתא חייב להכריז דתניא מצא כלי כסף או כלי נחושת וגסטרון וכל מיני מתכות לא יחזיר עד שיתן אות או עד שיתן משקלותיו ש"מ דמשקל הוי סימן. ומדמשקל הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן וכן הלכה. (מסוברא דנשייתא) [א], כסוי הקנקנים כשהוא מהודק וטחוי בטיט נקרא רשום. כשהוא מרופרף נקרא מצוף מלשון ציפוי. ואסקינן בה אידי ואידי ברשום ומתניתא דקתני הרי אלו שלו לאחר פתיחת האוצרות שהכל כשהן באוצרות כשהן רשומין כן מוציאין אותו והכל ענין אחד הן כי הא דר' יעקב בר אבא אשכח חביתא דחמרא אחר פתיחת האוצרות ואמר ליה אביי זיל שקול לנפשך. סוגיין דשמעתא מקום לא הוי סימן. פי' כופרא אצטלע פי' מהסם מדקדק על עצמו מליגע בו כיוצא בו כהאשה שנתאלמנה (דף ג ע"ב) חזייה רב אשי לרב כהנא דהוה קא מהסם א"ל מי סברת עלך סמיכנא ומתירא מן העבירה. ואמר רב לההוא גברא אין בו איסור אם רצונו חלקיהו עם חייא ברי כלומר אין בו איסור. פי' קדח בהו חילפי צמחו בו עשבים הנקראים חילפי והן קמשונים שצומחין בכרמים כלומר מזמן רב

[א] נראה דצ"ל מסוברא דנשייתא ועי' בערוך ערך סבר ה'.

מסורת הש"ס

א) [לעיל כ: לקמן כה:], ב) רש"ל, ג) [עי' תוס' יבמות קטו: ד"ה אמרמי"], ד) [מגילה כח.] חולין צה:, ה) [לקמן כה.], ו) [עי' תוס' קדושין ל. ד"ה אל], ז) [עי' מהר"ם ופר"ח סי' סג ס"ק ג כ"ד], ח) [ועי' תוס' ע"ז דף לא. ד"ה אמר רב], ט) הל"א מהר"ם ועי' שם, י) פי' שמשכים בבקר לברכו או בערב קללה תחשב לו לגעה"ב. רש"ל.

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' מצא כסף ונחשת גסטרון של אבר וכל מיני מתכות. כצ"ל (ועי' רא"ש ועי' רש"י לקמן כ"ד ב' במתני' ד"ה מצא כדי):

◆

לעזי רש"י

פלנק"ן [פלנק"א]. כסלים (השרירים הפנימיים של הירך סמוך לכליה).
אורטי"א [אירטיא"ש]. סרפדים.

◆

מוסף רש"י

ליהוי קשר סימן. שיש קשרים שאין דומין זה לזה ויאמר כך וכך הוא עשוי (לעיל כ:). מחתך לה אתלת קרנתא. כשהיה משלח הבשר לביתו היה רגיל לעשות כל חתיכה בעלת שלש קרנות, וכבר היו מכירין אנשי ביתו שזה היה סימן שלו (ביצה כח.) או: משום סימן שלא יגנבו ממנה אנשי ביתו (חולין צה:). בטביעות עינא. כיון שאמר לאי מכירה, אף על פי שאינו נותן בה סימן (שבת קיד.).

◆

רבינו חננאל (המשך)

הוא (מוטב הוא) [מונח] הנה בזה המקום וכבר נתיאשו הבעלים: **מתני'** ר' יהודה אומר כל דבר שיש בו שינוי חייב להכריז כיצד עיגול ובתוכו חרש וכו' פי' עיגול של דבילה. מאי כלי אנפוריא כלים חדשים שלא שבעתן העין כלומר לא עיין בהן הרבה ולא שבעה עינו בראייתם לפיכך אינו מכירן ושמועה זו בכלים שאין בהם סימן אם שבעתן עינו ומכירן ידיעה ברורה מהדרינן להו לצורבא מרבנן בטביעות עינא והני מילי בצורבא מרבנן דלא משני בדיבוריה אבל בהני תלת מילי במסכתא שקראה ואמר איני יודע אותה כי לא קריתיה כגון זה לא מחזקינן ליה בשקרי דעבד כרבנן דאמרי לעולם למד לשונך לומר איני יודע וכן בפוריא אם יאמר לך לא שימשתי וכי לא ישנה אשתי אצלי